

*Εκαμε τὴν κοιλιά του ἀδάρι (ἔφαγε κατὰ κόρον) Κρήτ. Ἀμπάρ' γίν'κιν ἡ καρδιά μ' (ἡ καρδιά μου ἐπληρώθη πολλῆς θλίψεως) Μακεδ. Ἀμπάρι σιτάρι ἔχει, ἀμπάρι κριθάρι ἔχει (ἀμπάρι=ἀν πάρη. Λογοπ.) Πελοπ. || Παροιμ. Τ' ἀδεια-νὸ βαγένη καὶ τ' ἀδεια ἀμπάρι φίλο δὲν πιάνει (τῶν πτωχῶν οὐδεὶς φίλος) Πελοπ. (Λάστ. κ. ἀ.) Λόια παχὰ κι ἀμπά-ρια ἀδεια (ἐπὶ πτωχῶν καυχωμένων ἐπὶ πλούτῳ) Ἡπ. || Ἀσμ.

*Εα, ὄρκο μι, ε' ἀμπάρι, | νὰ ντι δοῦ μαργαριτάρι

(ἐλθέ, τέκνον μου, εἰς τὸ ἀμπάρι διὰ νὰ σοῦ δώσω κτλ. Πρόκειται ἐνταῦθα περὶ ἀμπαριοῦ χαμηλοῦ χρησιμο-ποιουμένου καὶ ὡς ἀνακλίντρου) Τσακων.

Τὸ ψωμί 'ναι 'ς τὸ ἀμπάρι | καὶ ἄς πάνη νὰ τὸ πάρη Ἡπ.

Πῶχει τὰ γρόσια μέσ' 'ς τὸ ἀμπάρ' καὶ τὰ φλουριὰ μέσα 'ς τὴν κὰδ'

Θράκ. (Μάλαρ.) Πβ. ἄρ κ λ α, κ α σ σ ό ν ι. β) Οἶκημα χρησιμοποιοῦμενον παλαιότερον ὥς ἀποθήκη πρὸς φύλα-ξιν τοῦ φόρου τῆς δεκάτης Κρήτ. Πόντ. (Χαλδ. κ. ἀ.)

γ) Ἐν γένει πᾶσα ἀποθήκη Κρήτ. κ. ἀ. 2) Τὸ κύτος τοῦ πλοίου χρησιμοποιοῦμενον ὡς ἀποθήκη κοιν.

β) Μεταφ. 1) Ὁ στόμαχος, σκωπτικῶς Κύθηρ. Μεγίστ. κ. ἀ.: Τί χαμπάρια; — Ἀδεια 'ναι τ' ἀμπάρια! Μεγίστ. 2) Ἡ κοιλία, ἐπὶ γυναικὸς Μεγίστ.: Φρ. Ἐγέμι-σεν πάλε τ' ἀμπάρι (ἔγινε πάλιν ἔγκυος).

ἀμπαριὰ ἢ, Σῦρ. Χίος

Ἐκ τοῦ ρ. ἀμπαριάζω ὑποχωρητικῶς.

1) Συνήθως ἐν τῷ πληθ., δύο ὅπαι ἐπὶ τῆς ὀροφῆς εἰδικῆς ἀποθήκης, δι' ὧν εἰσάγονται τὸ ἄχυρον καὶ οἱ δη-μητριακοὶ καρποὶ Σῦρ. Συνών. τ ρ ο ύ λ λ α. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Πελοπ. (Μαζαίικ.) II) Καύχημα, ἐπίδειξις (διὰ τὴν σημ. πβ. ἀμπαρίασα=ἐφούσκωσα, ὑπερεπλή-σθην τροφῆς καὶ ἀρχ. φύσημα=φούσκωμα, ἀλαζονεία) Χίος: Ἀμπαριὰ τό 'χει (καυχᾶται ἐπὶ τούτῳ).

ἀμπαριάζω Ζάκ. Ἡπ. Πελοπ. (Κλουτσινοχ. Σιβ. κ. ἀ.) Χίος κ. ἀ. — Λεξ. Κομ. Δεὲκ Λάουνδ. Ἡπίτ. ἀδα-ριάζω Κρήτ. Πελοπ. (Λακων.) κ. ἀ. ἀμπαριάζου Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Μακεδ. Στερελλ. κ. ἀ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμπαρι.

1) Μετβ. συγκομίζω, συλλέγω τοὺς δημητριακοὺς καρ-ποὺς καὶ ἄλλα χρειώδη καὶ βάλλω εἰς τὴν ἀποθήκην, ἀποθηκεύω Ζάκ. Ἡπ. Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Κρήτ. Μακεδ. Πελοπ. (Λακων. Σιβ. κ. ἀ.) Στερελλ. Χίος κ. ἀ. — Λεξ. Κομ.: Ἀμπάριασα φέτος χίλια ταγάρια ἀραποσίμῃ Ἡπ. β) Συνα-θροίζω πλοῦτον Χίος: Αὐτὸς ὅλον ἀμπαριάζει γρόσια καὶ κοντεύγει πρὸ νὰ δαδώσῃ (νὰ γίνῃ πλούσιος). 2) Κρύπτω Πελοπ. (Λακων.): Τί τ' ἀδάριασες; 3) Ἀμτβ. καὶ μεταφ. ἐξογκοῦμαι διὰ πολυφαγίαν, ἐπὶ τε ἀνθρώπων καὶ ζώων Πελοπ. (Κλουτσινοχ. κ. ἀ.): Ἀμπαριάστηδε ἡ προβατῖνα! Κλουτσινοχ. || Φρ. Ἐφαγα κι ἀμπάριασα! ἄγν. τόπ.

ἀμπάριασμα τό, Ἡπ. Στερελλ. κ. ἀ. — Λεξ. Δεὲκ

Ἐκ τοῦ ρ. ἀμπαριάζω.

Ἀποθήκευσις, ἐναποταμίευσις, ἐπὶ δημητριακῶν καρ-πῶν ἐνθ' ἄν.: Τ' ἀμπάριασμα τοῦ ἀραποσιτιοῦ πρέπει νὰ γένηται μὲ ξέρα καὶ ὄχι μὲ βροχερὸ καιρὸ, γιατί χαλάει (ξέρα=ξηρὸς καιρὸς) Ἡπ.

ἀμπάριζα ἢ, ἀμπάριζα ἐνιαχ. ἀμπάριζα πολλαχ. ἀδάριζα Θήρ. Μέγαρ. κ. ἀ. ἀμπάρ'ζα Εὐβ. (Κύμ.) Στερελλ. (Μεσολόγγ.) κ. ἀ. ἀδάριζα Πελοπ. (Μάν.) ἀδαρίζα Πελοπ. (Μάν.) ἀδάρ'τζα Σῦρ. (Ἐρμούπ.) ναδάρ'ζα Στερελλ. (Εὐρυταν.) ἴμπάριζα Μακεδ.

Ἐκ τοῦ Ἀλβαν. *ambarisse*, ὃ ἐκ τοῦ Ἑλλην. ἀμπάρρα. Πβ. G Meyer, Etym. Wört. alb. Spr. 9. Ἐν τῷ τύπ. ἀδάριτζα ἔγινε τροπὴ τοῦ ζ εἰς τζ, ὡς καὶ ἐν τῷ ζίζυφο -τζίτζυφο κττ. Τὸ ἀδαρίτζα ἐτονίσθη κατὰ τὰ εἰς -ίτσα.

1) Λίθος τεθειμένος ἐν χώρῳ κυκλικῷ ἐν τῇ ὁμωνύμῳ παιδιᾷ Πελοπ. (Μάν.) β) Χῶρος κυκλικὸς κατὰ τὴν ὁμώνυμον παιδιάν, ὅστις κεῖται ἐν τῷ μέσῳ ἐν ἴσῃ ἀπο-στάσει ἀπὸ τοῦ ὀρμητηρίου τῶν δύο παιζουσῶν ομάδων Πελοπ. (Μάν.) 2) Παιδιὰ παιζομένη κατὰ ἰδιαφό-ρους τρόπους, τῶν ὁποίων ὁ κοινότερος εἶναι ὁ ἐξῆς. Τὰ παίζοντα παιδιά διαιροῦνται εἰς δύο ομάδας, ἐκάστη τῶν ὁποίων ἔχει ἀρχηγὸν λεγόμενον μάννα, ἴδιον ὀρμητή-ριον καὶ τόπον περικεχαραγμένον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐγκλείει τοὺς αἰχμαλώτους. Οἱ παίζοντες εἶναι ὅτε μὲν διώκοντες, ὅτε δὲ διωκόμενοι. Δι' ἀπλῆς ἐπαφῆς τῆς χειρὸς ὁ διωκό-μενος γίνεται αἰχμάλωτος, ἡττᾶται δὲ ἡ ὁμάς, τῆς ὁποίας πάντα τὰ μέλη ἔγιναν αἰχμάλωτα (πβ. ΔΛουκοπ. Ποιὰ παιγνίδ. παίζουν τὰ Ἑλληνόπ. 29 κέξ.) ἐνθ' ἄν.: Παίζομε τὴν ἀμπάριζα. Συνών. ἀμπάρρα 10, ἀμπαρρίτσα II, ἔμπατος, καλές, σκλάβα, σκλαβάκια, σκλαβιά. Πβ. γελεκάκι, γιουρδάκι.

ἀμπαριζώνι τό, ἀμάρτ. ἀμπαρ'ζών' Στερελλ. (Μεσολόγγ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμπάριζα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ώνι.

Τὸ ὀρμητήριο ἐκάστης ομάδος ἐν τῇ παιδιᾷ, ἣτις καλεῖται ἀμπάριζα. Συνών. ἀμπάρρα 9. Πβ. ἀμπά-ριζα 2.

ἀμπαρκάριστος ἐπίθ. Μεγίστ. κ. ἀ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπίθ. *μπαρκαριστός <μπαρκάρω κατὰ τὰ ἐκ τῶν εἰς -ίζω ρ. παράγωγα.

1) Ὁ μὴ προσληφθεὶς ὡς ναύτης Μεγίστ. 2) Ὁ μὴ εἰσβίβασθεὶς εἰς τὸ πλοῖον, ἐπὶ ἐμπορευμάτων Μεγίστ. κ. ἀ.: Ἐμειναν τὰ λάδια ἀμπαρκάριστα ἄγν. τόπ.

ἀμπαρμπέρευτος ἐπίθ. Ζάκ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπίθ. *μπαρπερευτός <μπαρμπερεύω.

Ὁ μὴ ξυρισθεὶς. Συνών. ἀμπαρμπέριστος, ἀξύρι-στος, ἀξουράφιστος.

ἀμπαρμπέριστος ἐπίθ. πολλαχ. ἀμπαρμπέριστους Μακεδ. ἀμπαρμπέριγος Πελοπ. ἀπερπέριστος Πόντ. (Τραπ.) ἀμπαρμπέριστους Θράκ. (Ἀδριανούπ.) ἀπερπέριγος Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπίθ. *μπαρμπεριστός <μπαρμπερίζω. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

Ἀμπαρμπέρευτος, ὃ ἰδ., ἐνθ' ἄν.: Ἐπέμ'να πολλὰ ἡμέρας ἀπερπέριστος (ἔμεινα πολλὰς ἡμέρας κτλ.) Τραπ.

ἀμπαροκάπακο τό, ἀμάρτ. ἀδαρουκάπακου Ἱμβρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀμπαρι καὶ καπάκι.

Τὸ κάλυμμα τῆς ὀπῆς τοῦ ἀμπαροῦ, ἥτοι τῆς ἀποθήκης.

ἀμπαρομμάτι τό, ἀμάρι. ἀμπαρομμάτ' Πόντ. (Σάντ. Χαλδ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀμπάρι καὶ μάτι.

- 1) Τὸ στόμιον τοῦ ἀμπαροῦ, ἥτοι τῆς ἀποθήκης.
- 2) Διαμέρισμα ἀποθήκης.

ἀμπαροπαράθυρο τό, ἀμάρι. ἀδαρουπανάθιρον Ἰμβρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀμπάρι καὶ παραθύρι. Τὸ ἀδαρουπανάθιρον ἐκ τοῦ ἀμαρι. ἀμπαροπανάθερο.

Μικρὰ τετραγωνικὴ ὀπὴ ἐν τῷ τοίχῳ ὑπὲρ τὴν ἀποθήκην: Ἀνοιξι τ' ἀδαρουπανάθιρον γιὰ νὰ γλέψῃς κατέβα μέσ' ὅς τ' ἀδάρ' νὰ βγάλῃς καρπό.

***ἀμπαρόπουλλο** τό, ἀμπαρόπον Πόντ. (Σάντ. Χαλδ.)

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀμπάρι διὰ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -πουλλο.

Μικρὰ ἀποθήκη. Συνών. ἀμπαράκι.

ἀμπαρος ὁ, Πελοπ. (Δημητσάν.)

Μεγεθυντ. τοῦ οὐσ. ἀμπάρι.

Μεγάλῃ ἀποθήκῃ: Τοῦ δεῖνα ἢ κοιλιὰ εἶν' ἄμπαρος. Συνών. ἀμπάρα.

ἀμπαροτινάχτης ὁ, Ἡπ. ἀδαρουτ'νάχτ'ς Ἰμβρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀμπάρι καὶ τιναχτής.

Ὁ κενωτὴς τῆς ἀποθήκης, ἐπὶ τοῦ μηνὸς Μαρτίου ἐνθ' ἄν.: Παροιμ. Μάρτ'ς, γδάρτ'ς, ἀδαρουτ'νάχτ'ς καὶ κουφ'νιδουτ'νάχτ'ς (ὅτι κατὰ τὸν μῆνα Μάρτιον γίνεται δριμύ ψυχὸς καὶ ἐξαντλοῦνται αἱ ζωοτροφίαι) Ἰμβρ. Συνών. ἀδεια-σταμπάρης, κόφινιδοτινάχτης, τιναχτοκαλαθίδης.

ἀμπαρότοιχος ὁ, ἀμάρι. ἀδαρότ'χους Ἰμβρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀμπάρι καὶ τοῖχος.

Ὁ τοῖχος οἰκίας, τοῦ ὁποίου ἐφάπτεται ἡ ἀποθήκη.

ἀμπάρρα ἡ, μπάρα Εὐβ. (Κονίστρ.) Κύθν. Κύπρ. Λυκ. (Λιβύσσ.) Μεγίστ. Νάξ. (Βόθρ. Τρίποδ.) Ναύστ. Σίφν. Σύρ. Τήν. (Κώμ.) Χίος δάρρα Ἀνδρ. Θήρ. Θράκ. (Αἰν.) Κρήτ. Κύθν. Νάξ. (Ἀπύρανθ. Κορων.) Σέριφ. Σύμ. ἀμπάρρα σύννηθ. καὶ Τσακων. ἀσδάρρα Πελοπ. (Λακων. Μάν.)

Τὸ μεσν. οὐσ. ἀμπάρρα, ὅπερ ἐκ τοῦ Ἰταλ. *barrā*. Πβ. G Meyer, Neugr. Stud. 4, 10. Τὸ ἀσδάρρα ἐκ τοῦ Ἰταλ. *sbarrā*. Κατὰ ΣΔραγούμ. ἐν Ἀθηνῶν 23 (1911) 73 ἐκ τοῦ Γαλλ. *barre*.

1) Μοχλὸς τετραγωνικὸς ἢ κυλινδρικός, ξύλινος ἢ σιδηροῦς, διὰ τοῦ ὁποίου κλείονται ἔσωθεν θύραι καὶ παράθυρα κοιν. καὶ Τσακων.: Βάζω - βγάζω τὴν ἀμπάρρα. Τρανῶ τὴν ἀμπάρρα νὰ κλείσῃ ἡ πόρτα κοιν. || Φρ. Βάζω τὸν δεῖνα ἀδάρρα (προβάλλω ὡς δικαιολογίαν) Θήρ. || Ἀσμ.

Ἀγιε μου Κωνσταντῖνε μου, μὲ τὴ μεγάλη μπάρα

Μεγίστ. Συνών. καντινάτσο, καταρράχτης, μαναβέλλα, μάνταλος, περάτης, σίδερο, σύρτης. 2)

Πληθ., δύο σανίδες, αἵτινες διὰ γόμφων στερεοῦν τοὺς

πόδας τοῦ ὑφαντικοῦ ἱστοῦ Πελοπ. (Συκεῖα Κορινθ.)

3) Λεπτὴ σανὶς Κύπρ. 4) Σιδηρὰ ράβδος προσαρμοζομένη καθέτως τῶν σανίδων τῆς βάσεως βαρελλίου ἢ κάδου χάριν ἀσφαλείας Πελοπ. (Καλάβρυτ.) 5) Ράβδος ἐσχάρας κατασκευαζομένη ἐκ σιδήρου εἰς σχῆμα Τ Ναύστ.

6) Σιδηροῦς μοχλὸς μήκους περίπου ἐνὸς καὶ ἡμίσεος μέτρου Ναύστ. Συνών. λοστός, σκαλιστήρι.

7) Θύρα ἐκ δύο ξύλων χιαστὶ τεθειμένων ἢ κιγκλιωτῇ χρησιμοποιουμένη εἰς κήπους, ἀμπελῶνας καὶ ἀγρούς περιτεφραγμένους Θράκ. Στερελλ. (Ἀρτοτ. Λεπεν.) — Λεξ. Αἰν. Συνών. μακελλίνα.

8) Εἴσοδος ἀλωνίου Θράκ. (Αἰν. Κεσάν.) κ. ἀ. 9) Ὁ περικεχαρραγμένος χώρος, τὸ ὄρητήριο, εἰς τὸ ὁποῖον μένει ἐκάστη τῶν ὁμάδων ἐν τῇ ὁμωνύμῳ παιδιᾷ Εὐβ. (Κονίστρ.) Πελοπ.

(Λάστ.) Συνών. ἀμπαριζώνι. β) Ἡ γραμμὴ ἡ χαρρασομένη πρὸ ἐκατέρας τῶν ὁμάδων ἐν τῇ παιδιᾷ, ἥτις καλεῖται γιουρδάκι Πελοπ. (Μαντίν.)

10) Ἐνικ. καὶ πληθ., ἡ παιδιὰ ἀμπάριζα 2, ὁ ἰδ., ἐνιαχ.: Παίζομε τὴν ἀμπάρρα Εὐβ. (Κονίστρ.) Ἡ σημ. καὶ μεσν. Πβ. Χρον. Μορ. Η 5395 (ἐκδ. JSchmitt) «ὥσάν παιγνίδιν παίζομεν, τὸ λέγουσιν ἀμπάρρες».

ἀμπαρράκι τό, ἀμάρι. βαρράκι Πάρ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀμπάρρα, διὰ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -άκι.

Ὁ κρίκος. Συνών. κοράκι, παρασύρτης.

ἀμπαρρίτσα ἡ, μπαρρίτσα Ναύστ. ἀμπαρρίτσα Πελοπ. (Ἀρκαδ. Λάστ. Στεμν.) ἀδαρρίτσα Πελοπ. (Λακων.)

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀμπάρρα διὰ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ίτσα.

1) Σιδηρίον στρεφόμενον περὶ ἄξονα, δι' οὗ κλείονται κυτία, ἐπιπλα κτλ. Ναύστ. Συνών. κοκοράκι. 2) Ἡ παιδιὰ ἀμπάριζα 2, ὁ ἰδ. Πελοπ. (Ἀρκαδ. Λακων. Λάστ. Στεμν.)

ἀμπαρροκλειδώνω ἀμάρι. βαρροκλειδώνω Σύμ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμπάρρα καὶ τοῦ ρ. κλειδώνω.

Κλείω ἔσωθεν ἀσφαλῶς διὰ τῆς ἀμπάρρας. Συνών. ἀμπαρρώνω 1, κλειδαμπαρρώνω. Πβ. ἀμπαρροκλείω.

ἀμπαρροκλείω ἀμάρι. ἀμπαρρουκλείω Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμπάρρα καὶ τοῦ ρ. κλείω, παρ' ὃ καὶ κλειῶ.

Κατασκευάζω περίφραγμα περὶ κτῆμα: Ἀμπαρρουκλειῶ τὰ κλήματα.

ἀμπαρρομάννα ἡ, ἀμάρι. ἀμπαρρουμάννα Στερελλ. Αἰτωλ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀμπάρρα καὶ μάννα. Διὰ τὴν μεγεθυντικὴν σημ. τοῦ β' συνθετ. πβ. ἀβγομάννα, ἀγγουρομάννα, ἀμπελομάννα, καβουρομάννα κττ.

Πρόχειρος θύρα εὐρείας εἰσόδου αὐλῆς κττ.: Ἐφκειασα τὴν ἀμπαρρουμάννα μ' ἀπόξ' ἀπ' τὴν αὐλή μ'.

***ἀμπαρροσυφιλιώνω**, ἀμπαρροσφιλιώνω Πελοπ. (Βούρβουρ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμπάρρα καὶ τοῦ ρ. συφιλιώνω.

Κλείω: Ἀσμ.

